

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

КАФЕДРА
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ПРАВА

Кафедра
конституційного
права України

ЮРИДИЧНИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Матеріали VIII міжнародної науково-
практичної конференції

31 ЖОВТНЯ, 2024

м. ЧЕРНІВЦІ

УДК 342(477)(082)

М 34

Редакційна колегія:

Щербанюк Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Коломоець Тетяна Олександрівна, декан юридичного факультету Запорізького національного університету, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений юрист України (м. Запоріжжя, Україна;

Слінько Тетяна Миколаївна, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Хотинська-Нор Оксана Зіновіївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2024р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2024. 762 с.

До збірника увійшли матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні» (Чернівці, 31 жовтня 2024 р.)

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалів, що були подані у рукописах.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ ТА ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Берченко Г.В. Судове тлумачення і неформальні зміни Конституції.....	15
Боровська А.О. Особливості правового статусу членів дорадчих органів судової системи України.....	20
Козакевич О.М. Діяльність органів суддівського врядування як зміцнення інституційної спроможності системи правосуддя.....	24
Коломоець Т.О. Премія для суддів місцевого суду: новація (не)можлива, (не)доцільна?.....	29
Летнянчин А.І. Меритократична ідея (принцип) в судовій реформі.....	35
Ніколенко А.М. Принцип соціальної справедливості в судочинстві.....	43
Савчин М.В. Інституційна стійкість системи правосуддя та війна.....	47
Сачко О. Доктринальні аспекти діяльності судової влади в правовій державі..	55
Фідря Ю.О. Добросовісність судді та її оцінка: спірні питання.....	60
Хотинська-Нор О.Н. Право судді на страйк: to be, or not to be.....	65

СЕКЦІЯ 2. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ СУДОВОЇ ВЛАДИ: ІДЕЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Бакун В.І. Анахронізм класичних теорій політичної легітимності.....	71
Birke Rainer. Die auslieferung an die Ukraine aus deutscher sicht.....	74
Бурдейний Ю.І. Порівняльне дослідження належної правової процедури та права на справедливий суд.....	87
Ватаманюк А.В. Вертикальний діалог між вітчизняними та європейськими суддями.....	92

Волкова Д.С. Судова практика у сфері правовідносин, пов'язаних з трансідентичністю: вітчизняний та європейський досвід.....	96
Гермак К.О. Дисциплінарна відповідальність суддів у країнах Європи.....	100
Дзядевич В.Р. Компаративна екзегеза підходів до визначення статусу суддів у відставці в зарубіжних юрисдикціях.....	104
Ковбас І.В. Коваль В.О. Європейський стандарт надання електронних адміністративних послуг.....	111
Міць А.М. Принцип незалежності суду в практиці Суду справедливості ЄС.....	117
Москвич Л.М. Особливості дисциплінарного права стосовно суддів в Німеччині.....	121
Нетіпа К.В. Європейські стандарти введення особливих правових режимів (надзвичайний та воєнний стан).....	126
Павшук К.О. Про реформування оскарження порушень виборчих процедур в Україні на прикладі естонського досвіду.....	131
Селіванов А.О. Смысл законів і права за римським публічним правом.....	135
Слінько Т.М. Європейські стандарти судочинства: пошук єдиних підходів у контексті судової реформи і викликів.....	140
Снігур М.В. Керівні принципи європейських судових процесів.....	145
Торончук І.Ж., Місюрко О. Історико-правові аспекти становлення та розвитку інституту суду присяжних в Ірландії.....	148
Шевчук С.В. Принцип верховенства права як критерій вступу до ЄС: європейські вимоги та практика Конституційного Суду України.....	153
Șcerbaniuc Oksana. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este un instrument de structurare a societății Europene.....	166

СЕКЦІЯ 3. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА СУДОВА АРГУМЕНТАЦІЯ

Байрачна Л.К. Перегляд судових рішень в контексті принципу верховенства права.....	171
Bzova Laura. Nulitatea hotărârilor judecătorești din cauza lipsei de motivație.....	175
Білокурська О.В. Особлива природа інституту окремої думки судді Конституційного Суду України: гарантія незалежності чи елемент доктринального дискурсу?.....	179
Боднар С.Б. Право інших осіб, чийх прав та інтересів стосуються угоди про визнання винуватості, на їх апеляційне оскарження.....	182
Волощук О.Т. Правосуддя для путіна: реальність чи утопія сучасної міжнародної кримінальної юстиції?.....	189
Гавалешко П.С. Електронні докази як засоби доказування у адміністративному процесі.....	194
Гаврилюк Р.О., Пацурківський П.С. Екстравертність медіації.....	203
Гольдберг Н.О., Горобчук К.М. Тактика проведення огляду місця події....	208
Гончарук Ю.Г. Роль та значення перекладачів у судових засіданнях: забезпечення рівних прав учасників судового процесу.....	211
Дутчак А.І. Антропосоціокультурне зміщення концептуальних підходів Верховного Суду до розуміння і тлумачення ним юридичної визначеності податкового права в умовах воєнного стану.....	214
Дутчак О.І. Розумність і справедливість рішення Верховного Суду у справі №320/3024/22 від 02.05.2024 (адміністративне провадження №к/990/24906/23).....	219
Ільченко І.П. Проблеми захисту прав та інтересів особи в суді касаційної інстанції.....	224
Каланча І.Г. Цифрова складова кримінального процесу України в науці та практиці: структурно-функціональний аналіз.....	229

Климкович І.Д. Суб'єкти процесу доказування.....	233
Кондрат'єва Л.А. Право неповнолітніх на отримання безоплатної правничої допомоги.....	235
Коцюбко І.В. Матеріально-технічне забезпечення діяльності країни-агресора, як підстава застосування судом санкції у виді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб.....	239
Криштафович О. Тактика захисту у справах про декларування недостовірної інформації щодо вигравів в азартну гру чи лотерею.....	243
Kuzniak Andrii. Principiul formalismului în dreptul administrativ: analiza practică a practicii tribunalelor.....	246
Мічурін Є.О. Перспективи застосування альтернативних способів вирішення майнових спорів в Україні.....	249
Меленко О.В. Теоретико-методологічні засади та проблеми дослідження юридичної відповідальності.....	252
Мельник І.С., Онуфрієнко І.О. Переклад в цивільних процесах.....	257
Орловський О.Я. Медіація у сфері соціального захисту як важливий засіб захисту прав людини.....	262
Панкратова А.С. Консеквенціалізм у судових рішеннях.....	266
Паскар А.А. Відомості про наявність або відсутність електронного кабінету як нова вимога до змісту позовної заяви в адміністративному судочинстві.....	268
Перелигіна Р.В., Семенюк І.М. Звільнення від покарання як особливий захід кримінально-правового характеру (деякі питання міжнародно-правового регулювання).....	273
Proscurniak Oleg. Transformarea digitală a instanței de contencios administrativ.....	279
Сінькевич О.В. Окрема думка судді Конституційного Суду України: функції та доктринальне значення.....	281
Стоцький Р.М. Оцінка доказів в адміністративному судочинстві.....	286

Татулич І.Ю. Обов'язкова участь адвоката у деяких справах окремого провадження.....	288
Томин С.В. Припинення кримінального правопорушення та його роль у профілактичній діяльності правоохоронних.....	293
Тюфтії П.В. Рівні можливості для всіх: гендерна рівність у місцевих загальних судах Чернівецької області.....	297
Харитонova О.В. Перспективи медіаційних процедур в контексті домашнього насильства і насильства за ознакою статі.....	300
Худик А.М. Електронні докази як засіб доказування у справ щодо застосування санкції, передбаченої пунктом 1 ⁻¹ ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції».....	302
Чебан В.М. Особливості судового розгляду в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia).....	307
Шарафін О.В. Медіація як альтернатива судочинству.....	315
Шевчук В.А. Поняття стандартів, що застосовуються для вирішення виборчих спорів.....	319
Шевчук П.В. Вдосконалення реалізації запобіжних заходів щодо військовослужбовців.....	324
Шеремета С.А. Конформне тлумачення судами законодавства в узгодженому з конституцією України значенні.....	330
Юрчишин В.Д. Роль офіцерів зв'язку (liaison officers) при взаємодії органів досудового розслідування у кримінальному провадженні.....	335

СЕКЦІЯ 4. МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНСТИТУТІВ АДВОКАТУРИ ТА ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ

Басюк Ю.М. Етичні засади взаємодії адвоката із суддею в рамках судового процесу.....	340
---	-----

Бондарева М.В., Рабовська С.Я. Роль нотаріусу та суду при реалізації спадкових правовідносин щодо нерухомого майна, створеного з порушенням або недотриманням діючого законодавства.....	345
Гансецька В.В. Застосування ІТ у професійній діяльності адвоката в умовах воєнного стану.....	348
Гордієнко Ю.М. Встановлення нотаріусом зловмисності дій адвоката в процедурі встановленні дійсних намірів сторін правочину.....	353
Казанчук І.Д., Литочкін І.О. Використання електронних платформ в роботі адвокатської спільноти — важлива складова процесу модернізації інституту адвокатури в Україні.....	358
Клименко Г.О. Модернізація процедури складання кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю.....	363
Красножон О.М. Представницька функція прокуратури: визначеність підстав.....	366
Кучер Я.Р. Деякі особливості організації прокуратури Франції та питання її реформування.....	372
Осипчук А.В. Адміністративно-правове регулювання взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури й інших правоохоронних органів.....	377
Пермінов Є.Т. Деякі особливості кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності.....	380
Плахотнік О.В. Законодавчі ініціативи щодо створення спеціалізованої воєнної прокуратури: аналіз та прогнози.....	385
Стефанчук М.М. Функції прокуратури поза межами сфери кримінальної юстиції: суспільна потреба чи концептуальне непорозуміння?.....	390
Тертишник В.М. Проблеми модернізації інститутів обвинувачення, захисту та правничої допомоги на основі принципів правової держави.....	396

СЕКЦІЯ 5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ

Бондар І.В., Малярчук Л.С. Спосіб захисту права як критерій визначення порядку присумового виконання судових рішень.....	402
Жукевич І.В. Судовий контроль за виконанням рішень у цивільному судочинстві: нереалізовані законодавчі ініціативи.....	407
Кур'ята В.В. Фактичні підстави участі адвоката у виконавчому провадженні.....	410
Селіванов О.А. Виконання судових рішень на територіях, прилеглих до зони бойових дій.....	415
Снідевич О.С. Щодо територіальної компетенції державних та приватних виконавців.....	419
Спектор А.С. Строки пред'явлення виконавчих документів до виконання як передумова для відкриття виконавчого провадження.....	424
Черненко І.В. Проблемні аспекти сплати судового збору під час процедури судового контролю за виконанням судового рішення.....	428
Шиман Є.О. Принцип обов'язковості виконання рішень у виконавчому провадженні.....	433

СЕКЦІЯ 6. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНИХ, ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Бойчук О.І. Історичні аспекти становлення і розвитку принципу свободи договору.....	438
Карбан М.І. Судовий захист права на свободу об'єднання: актуальні питання.....	443

Коваль Ю.О. Тлумачення принципу законності доктрини верховенства права Верховним Судом.....	448
Крайній П.І. Реалізація адміністративного оскарження у світлі нового Закону України «Про адміністративну процедуру».....	453
Остафійчук Л.А. Проблемні питання можливості виїзду з України під час дії правового режиму воєнного стану.....	458
Паламарчук А.І. Судовий захист права на доступ до інформації про стан навколишнього середовища в умовах воєнного стану.....	464
Самбор М.А. Застосування адміністративного затримання в умовах правового режиму воєнного стану під призмою законності.....	467
Синицин П.М. Колабораційна діяльність: окремі проблеми законодавчого визначення.....	472
Смокович М.І. Забезпечення права на доступ до публічної інформації в умовах правового режиму воєнного стану.....	476
Солодан К.В. До питання захисту права на відшкодування шкоди, завданої навколишньому природному середовищу, під час правового режиму воєнного стану.....	485
Харченко Т.М. Конституціоналізм та війна: від <i>in bello</i> до <i>post bellum</i>	489
Юрчишин В.М., Скуляк І.А. Особливості взаємодії процесуального керівника із слідчим суддею у кримінальному процесі під час воєнного стану....	494
Юрчишин П.В. Особливості та підстави проведення слідчого експерименту.....	500
Яременко М.С. Заборона політичних партій в судовому порядку як форма втілення войовничої демократії.....	507

Трибуна Молодого Вченого

Андрушка М.Р. Арбітраж та медіація: ключова роль адвоката.....	512
Arseniy Oleksandr. Principii de drept procedural administrativ și judiciar.....	514

Борисова Ю. Проблематика визнання та виконання рішень міжнародного арбітражу в Україні.....	516
Браташ Л.Є. Актуальність відновлення військової прокуратури як органу військової юстиції.....	522
Васильчук А.С. Аналіз законодавчих ініціатив щодо покращення здійснення екстрадиції в Україні.....	526
Власюк Є.П. Доктрини «плодів отруєного дерева» у кримінальному провадженні.....	529
Володько І.М. Проблематика визначення підслідності кримінальних проваджень: аналіз судової практики.....	533
Волошин Д.С. Проблеми та рішення щодо правового статусу і застосовного законодавства в договорі умовного зберігання (ескроу).....	536
Волощук В.О. Принцип конфіденційності як основа діяльності міжнародного третейського судочинства у сфері вирішення комерційних спорів.....	539
Воробець О.О. Медіація як ефективний інструмент альтернативного вирішення спорів в Україні.....	544
Габелко В.О. Проблемні питання дотримання адвокатом правил адвокатської етики при здійсненні ним викладацької діяльності.....	548
Герасименко О.В. Показання з чужих слів як джерело доказів в кримінальному провадженні.....	553
Гнатюк В.Ю. Необхідність надання керівнику САП повноважень щодо запитів на екстрадицію.....	555
Горобчук К.М. Особливості проведення тактики огляду місця події.....	559
Гринько В.В. Незалежність суддів як міжнародний стандарт судочинства: заборона втручання у здійснення правосуддя.....	562
Давидзон Д.О. Участь адвоката в процесі медіації як вид адвокатської діяльності.....	567
Данилюк О.В. Судовий захист прав та інтересів під час набуття права власності на землю.....	571

Дика С.Д. Участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції.....	574
Дудка І.І. Ризики застосування технологій штучного інтелекту в цивільному судочинстві.....	579
Д'ячкова Д. Адвокатське самоврядування в ЄС та в Україні.....	584
Жерновеї Н.В. Аналіз європейського досвіду та європейських стандартів щодо організації судової системи в Україні.....	589
Золотаренко С.І. Доступ до правосуддя в екологічних справах: проблеми та перспективи розвитку.....	594
Зюбрицька М.О. Принцип гласності в цивільному судочинстві в умовах воєнного стану.....	598
Кейван С.П. Перспективи розвитку та впровадження альтернативних способів вирішення спорів в Україні: сучасний стан та міжнародний досвід.....	602
Кирилюк В.Р. Принцип диспозитивності в цивільному процесі: генезис та значення у вирішенні судових справ.....	607
Козьма І.В. Принцип процесуальної економії в цивільному судочинстві під час воєнного стану.....	611
Крикливець Я.О. Екологічна безпека в умовах воєнного стану: виклики і перспективи.....	616
Лавринюк Б.М. Судовий збір і доступ до правосуддя у світлі практики Європейського суду з прав людини.....	619
Линник Д.В. Судовий захист прав, свобод та інтересів під час надзвичайних ситуацій: аналіз механізмів, викликів та адаптацій в умовах воєнного стану в Україні.....	624
Лисак А.А. Проблеми розуміння категорії малозначних справ у цивільному судочинстві.....	628
Лозовська А.М. Відвід судді – гарантія неупередженості в цивільному судочинстві.....	632
Лупійчук Д.В. Спеціалізація суддів в Україні: за чи проти?.....	637

Мамчин М.П. Право на справедливий суд та довіра до правосуддя у світі практики Європейського суду з прав людини.....	640
Марищук А.О. Ратифікація Римського статуту в Україні: виклики для національного законодавства та системи правосуддя.....	644.
Марченко А.Р. Оцінка доказів отриманих внаслідок провокації вчинення кримінального правопорушення.....	649
Мельник М.Ю. Проблема перевантаженості Печерського районного суду міста Києва.....	653
Микитюк В.М. Доступність до правосуддя в реаліях війни.....	656
Нікітін М.А. Судова практика в системі джерел цивільного процесуального права України.....	661
Оксентій В.А. Особливості допиту як свідків іноземців та осіб без громадянства в цивільному процесі України.....	665
Олексюк Т.С. Принцип неможливості процесуального сумісництва в цивільному судочинстві.....	669
Охньовська І.М. Міжнародно-правові аспекти судового захисту екологічних прав громадян.....	672
Пастух Ю.О. Підстави відмови притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності щодо його неналежної поведінки.....	676
Пацурківський П.П. Правова конструкція <i>legitimate expectations</i> (легітимні очікування) Європейського суду з прав людини.....	681
Пердейко О.І. Сучасні проблеми реалізації юридичної відповідальності за воєнні екологічні правопорушення в Україні.....	686
Подоян А.Я. Від європейського досвіду до українських реалій: ефективність медіації в сімейних спорах.....	692
Попадич О.А. Дисциплінарне провадження щодо прокурора: актуальні питання строків.....	696
Пукліч С.В. Електронне судочинство в Україні: виклики та перспективи....	701

Романовська А.Р. Актуальні питання дисциплінарної відповідальності прокурорів в Україні.....	705
Романюк Б.О. Порухення професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в умовах правового режиму воєнного стану.....	710
Сковронська В.Ю. Про практику Верховного Суду щодо розгляду екологічних справ.....	715
Тишківська А.Д. Особливості правового статусу прокурора-стажиста.....	719
Толкач А.Р. Судовий захист екологічних прав громадян в Україні в умовах правового режиму воєнного стану.....	724
Федан Л.О. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів в адміністративному судочинстві.....	728
Черножуков К.О. Заборона ототожнення адвоката з клієнтом: національні та міжнародні стандарти.....	732
Чопик А.О. Забезпечення права звернення до суду в електронній формі.....	735
Чорній О. Судді в соціальних мережах: стандарти поведінки.....	742
Швиденко А.С. Перспективи застосування інформаційних технологій у судочинстві під час війни.....	745
Шевчук О.В. Шляхи та способи активізації участі молоді у виборах.....	748
Шепель К.П. Гарантії справедливого судочинства: європейський досвід.....	753
Юркова А.Ю. Судовий захист прав на землю в умовах правового режиму воєнного стану.....	758

1. Campos R. A transformação da jurisdição constitucional e o perigo do consequencialismo. Conjur. URL: <https://www.conjur.com.br/2020-fev-11/ricardo-campos-jurisdicao-constitucional-perigo-consequencialismo>
2. Dieter Grimm, Entscheidungsfolgen als Rechtsgründe: Zur Argumentationspraxis des deutschen Bundesverfassungsgerichts, em: Gunther Teubner (Org.) Entscheidungsfolgen als Rechtsgründe, Baden-Baden 1995, p. 139 ss.
3. Ino Augsberg, Steffen Augsberg, Prognostische Elemente in der Rechtsprechungen des Bundesverfassungsgericht, em: VerwArch 2007, p. 290-316 p. 305 ss.
4. Schlaich, Koriath, Das Bundesverfassungsgericht, 2012, notas marginais 530 – 538. Raabe, Grundrechte und Erkenntnis, 1998, p. 389 – 437.

ВІДОМОСТІ ПРО НАЯВНІСТЬ АБО ВІДСУТНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ ЯК НОВА ВИМОГА ДО ЗМІСТУ ПОЗОВНОЇ ЗАЯВИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Паскар Ауріка Лазорівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри процесуального права

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(м. Чернівці, Україна)

Згідно положенням Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами [1] були внесені зміни до п. 2 ч. п'ятої ст. 160 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) в частині уточнення вимог щодо змісту позовної заяви. А саме, для всіх заяв по суті справи, включаючи позовні заяви, інших процесуальних заяв, клопотань

встановлено такий обов'язковий реквізит як зазначення відомостей про наявність або відсутність електронного кабінету.

Відповідно до затверджених нововведень, позовна заява повинна містити, зокрема, повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості відомі позивачу), відомі номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету [2, п. 2 ч. 5 ст. 160]. Запровадження цих змін обумовлено впровадження обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів у ЄСІТС для представників правничих професій, юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Основною метою є покращення доступу до правосуддя за допомогою сучасних інформаційних технологій. Для цього передбачено розвиток електронного судочинства, яке має відповідати світовим стандартам в галузі інформаційних технологій та бути інтегрованим у національну систему електронного врядування. Зокрема, це включає впровадження сучасного електронного діловодства в судах, електронне ведення справ, електронні комунікації з судом, створення електронних кабінетів для суддів і учасників процесу.

Чинне адміністративне процесуальне законодавство України встановлює перелік тих суб'єктів, які зобов'язані зареєструвати офіційні електронні адреси в ЄСІТС. Так, згідно положенням ч. 6 ст. 18 КАСУ адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи,

зареєстровані за законодавством України, реєструють свої електронні кабінети в ЄСІТС системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в ЄСІТС або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку.

На практиці, вказівка щодо наявності або відсутності електронного кабінету зазначається шляхом використання в процесуальних документах таких формулювань як «Електронний кабінет відсутній», «Відсутня інформація про наявність електронного кабінету», «Відсутній електронний кабінет у системі «Електронний суд»», «Електронний кабінет наявний», «Наявний електронний кабінет у системі «Електронний суд»» тощо. Перевірити чи зареєстровано користувача в підсистемі Електронний суд можна в розділі меню «Наявність кабінету».

У разі недотримання вимог щодо обов'язкового зазначення інформації про наявність або відсутність електронного кабінету позовна заява залишається без руху силу вимог ч. 1 ст. 169 КАСУ. Ухвала суду про залишення позовної заяви без руху через недотримання вимог щодо її форми та змісту постановляється протягом п'яти днів з дня подання позовної заяви. У вказаній ухвалі суд повинен чітко зазначити недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення такої ухвали (ч. 2 ст. 169 КАСУ). У випадку, якщо позивач не усуне недоліки позовної заяви у встановлений судом строк, позовна заява повертається позивачеві (п. 1 ч. 4 ст. 169 КАСУ). Згідно положенням ст. 169 КАСУ, суддя постановляє ухвалу про повернення позовної заяви не пізніше п'яти днів з дня її надходження або з дня закінчення строку на усунення недоліків. Копія такої ухвали надсилається особі, яка подала позовну заяву, не пізніше наступного дня після її постановлення. Важливим є те, що ухвалу суду про повернення позовної заяви може бути оскаржено до суду вищої інстанції. У разі скасування ухвали про повернення позовної заяви за результатами її перегляду та направлення справи для продовження розгляду суд не має права

повторно повертати позовну заяву. У той же час, повернення позовної заяви не позбавляє права повторного звернення до адміністративного суду в порядку, встановленому законом.

У постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 09.05.2024 по справі № 140/21484/23 суд підкреслив імперативність вимог щодо вказівки інформації про наявність або відсутність електронного кабінету. Оскаржуючи ухвалу апеляційного суду про повернення апеляційної скарги, на обґрунтування вимог касаційної скарги особа зазначала, що «посилання в ухвалі на те, що «...в апеляційній скарзі не зазначено відомості про наявність або відсутність електронного кабінету у апелянта...» скаржник вважає такими, що допущені помилково. Відсутність покликання в апеляційній скарзі на відповідну електронну адресу може тлумачитись як її відсутність» [3]. За результатами розгляду цієї справи касаційним судом відмічено, що оскільки в апеляційній скарзі не було відомостей про наявність або відсутність електронного кабінету, суд апеляційної інстанції правомірно повернув апеляційну скаргу відповідача.

Відсутність відомостей про наявність/відсутність електронного кабінету було також підставою повернення заяви адвоката про ознайомлення з матеріалами справи. Так, на електронну адресу Верховного Суду надійшла заява адвоката про ознайомлення з матеріалами справи, підписана за допомогою електронного цифрового підпису, однак вона не містила інформацію про наявність/відсутність електронного кабінету. При прийнятті даного рішення Верховним Судом враховано те, що дана заява подана адвокатом, а згідно вимогам ч. 6 ст. 18 КАС України адвокати зобов'язані зареєструвати електронні кабінети у ЄСІТС і відповідно, вказувати інформацію про це у поданих до суду процесуальних документах [4]. Наявна на сьогоднішній день практика Верховного Суду з даного питання є додатковим підтвердженням того, що наявність електронного кабінету та зазначення відповідної інформації у процесуальних документах є обов'язковою вимогою, яка сприяє підвищенню прозорості та ефективності судових процесів.

Отже, вказівка інформації про наявність або відсутність електронного кабінету стало додатковою обов'язковою вимогою до змісту позовної заяви в адміністративному судочинстві. Ця вимога впроваджена для ефективного функціонування електронного судочинства в рамках ЄСІТС. Наявність таких відомостей дозволяє суду перевірити, чи зареєстрований учасник процесу в системі, що є необхідною умовою для подачі та розгляду процесуальних документів в електронному форматі. Ця норма спрямована на підвищення прозорості та ефективності судових процедур, а також на забезпечення дотримання процесуальних правил усіма учасниками.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами. Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#n454>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Редакція від 18.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
3. Постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 09.05.2024 по справі № 140/21484/23 URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=118934109&red=100003bbb1b9ff986cb456ba8ceab2915535cd&d=5>
4. Ухвала Верховного Суду у складі судді Касаційного адміністративного суду Жука А. В. від 23.10.2023 року у справі №640/33154/20 у порядку підготовчих дій до розгляду справи URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=114466480&red=1000034f2ccd517610de661136d8b39fa0756a&d=5>